

важны социальные факторы, то впоследствии мы наблюдаем, что им стали уделять определенное внимание (Смыкова, 2006 стр. 14-16).

Развитие экономики Казахстана, реализация комплекса мер по индустриально-инновационному развитию страны способствуют активному привлечению иностранного капитала. Поэтому имеются все предпосылки для привлечения иностранных и внутренних инвестиций в развитие туристской индустрии, формирования высокого уровня туристского менеджмента в целях обеспечения четкой координации действий центральных и региональных уровней власти, содействия развитию частных инициатив; создания информационного пространства отрасли, разработки эффективной системы продвижения казахстанского турпродукта на внешний и внутренний рынки; принятия необходимых нормативных правовых актов по вопросам инвестирования и налогообложения. Это основные направления кластерного развития туризма, планируемые к реализации в рамках разрабатываемых региональных мастер-планов.

Таким образом, за годы государственной независимости Казахстана, проведен ряд важнейших мероприятий по формированию национальной туристической индустрии республики, заключено 22 международных соглашения в области сотрудничества в сфере туризма, имеющих огромный потенциал социальной эффективности.

Список использованных источников

1. Биржаков М.Б.: Введение в туризм. Издание 9-е, переработанное и дополненное. Санкт-Петербург: Издательский дом Герда, 2007. стр. 321.
2. Гвозденко А.А.: Гостиничный и туристский бизнес. Москва: Ассоциация авторов и издателей "Тандем", 1998.
3. Ермавлетов С.Р.: География туризма Казахстана. Алматы: Гылым, 1992.
4. Накатков Ю.С.: История туризма Казахстана. Алматы: Нур-пресс, 2006.
5. Саипов А.А.: Теория и практика туризма Казахстана. Алматы: Академия образования им. И. Алтынсарина, 1999.
6. Сапрунова В.Б.: Туризм: эволюция, структура, маркетинг. Москва: Ось-89, 1997.
7. Смыкова М.Р.: Туризм: экономика, менеджмент и маркетинг. Алматы: Нур-пресс, 2006. стр. 13-17.

ӘОК 338.1

ҰЛЫТАУ – ҰЛТ ҰЯСЫ

Қапбарова Диана Ғабитқызы

dkapbarova@mail.ru

Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті,
Экономика факультеті, «Туризм» мамандығының 4 курс студенті

Нұр-Сұлтан, Қазақстан

Ғылыми жетекшісі: э.ғ.к., профессор м.а.

А.Б. Баймбетова

Кең байтайқ қазақ даласының қақ ортасында орналасқан Қарағанды облысына қарасты Ұлытаудай ұлы мекеннің тарихы мен мәдениеті ежелден ұласып, қазіргі таңда назарға алынған киелі мекен болып отыр.

Құндылығы өлшеусіз Ұлытау мекенінің ерекшелігі мен қасиеті жайлы көптеген ақын-жазушылар жазба қалдырған болатын. Сол кісілердің бірегейі Л.Н.Гумилев Ұлытаудың – әлемдік суперэтностардың ең алыбы болған ошағы екендігін өз жазбаларында жазып кеткен болатын [1].

Тұңғыш президентіміз Н.Ә. Назарбаев Ұлытау жеріне барған сапарында: «Шығысқа барсаң, Берел қорғаны бар. Орталыққа келсең қалмақтармен соғысқан Аңырақай шайқасы өткен жер бар. Батысқа барсаң, Алтын Орданың хандары тұрған Сарайшық сияқты қасиетті

мекен бар. Оңтүстікте Түркістан бар. Қазақстанда осындай киелі де қасиетті жерлер көп, дегенмен, Ұлытаудың орны бір басқа» – деп, Қасиетті Ұлытаудың ерекше екендігін атап өткен болатын[2].

Ұлытау ауданы 1927 жылы құрылды. Аудан аумағы 122,9 мың шаршы километрді алып жатыр. Тұрғындары 2019 жылғы санат бойынша 12 822 мың адамды құрайды.

Ұлытау – қазақ халқының қасиет тұтқан, ұлы тарихи оқиғалар мен тарихи тұлғаларды еске салатын қасиетті мекен. Бұл жерде барлық қазақ хандарының атасы саналатын Жошы ханның және аты аңызға айналған қазақ жүздерінің негізін қалаушы Алашаханның мазары орналасқан.

1990 жылы «Ұлытау» ұлттық тарихи-мәдени және табиғат қорық мұражайы құрылған болатын. Ашық аспан астындағы бұл қорық аумағы 1883 шаршы шақырымға тең. Ауданда 680 тарихи – археологиялық және архитектуралық ескерткіштер орналасқан. Сонымен қатар республикалық маңызы бар ескерткіштер де Ұлытау ауданында орналасқан. Атап айтсақ: Алашахан, Жошыхан мазарлары, Домбауыл кесенесі, Хан ордасы, Алтыншоқы, Едіге, Теректі әулие петроглифтері.

2006 жылы салынған «Мемлекеттің тұтастығы мен Қазақстан халықтарының бірлігінің белгісі» монументі салынған болатын. Монументті Ұлытау ауданының символы деп те атауға болады. Ауданға келген қонақтар монументке келіп суретке түспей елдеріне қайтпайды екен.

Сурет – 1 «Мемлекет тұтастығы мен Қазақстан халықтарының бірлігінің белгісі» монументі[3]

Ұлытау ауданы тек тарихи ескерткіштерге емес флора мен фаунаға да бай. Географиялық, ботаникалық зеріттеулердің нәтижесінде ауданда жалпы өсімдіктердің 617 түрі бары анықталған. Ал жануарлар әлеміне келсек арқар, киік, сілеусін мекендейді және аққу, үкі, қарлығаш, дуадақ, бүркіт секілді құстарды кездестіруге болады [4]. Экологиялық жағынан аймақта адам санының аз орналасуына байланысты флора мен фаунаға деген қауіп аз деуге болады.

Ұлытау өңірінде туризмді дамыту мемлекетіміздің қазіргі тандағы қолға алынған шараларының бірі болып отыр. Алдағы уақытта Ұлытауды Қарағанды өңірінің туристік брендіне айналдыру көзделуде. Ауданда туризмді дамытуда біршама бағдарламалар қолға алынып, жүзеге асырылуда. Атап айтатын болсақ: Ұлытау ауданына қарасты Терісаққан ауылында жыл сайын Көкмайса этнофестивалі өткізіледі. Ұлытау өңіріндегі бұл фестиваль туристік кластерді дамыту мақсатында өткізіліп келеді. Фестиваль барысында «Қымызмұрындық», «Бие байлау», «Айғыр қосу» секілді рәсімдер өткізіледі. 2019 жылы өткізілген бұл шараға қонақ ретінде Америка, Ресей, Өзбекістан елдерінен туристер келген болатын. Шетелдік туристермен қоса алғанда шараға қатысушылар саны 3000 адамды құраған. Қазіргі таңда фестиваль тек Қазақстанда ғана емес шетелдік аудиторияларда танымал бола бастады [5].

Ұлытаудағы ең ауқымды фестиваль 2018 жылы бастау алған Жезкиік музыкалық этнофестивалі. Жаһанды жалт қаратқан бұл фестивальдің өзгешелігі әр елден келген өнерпаздармен ерекшеленді. Ұлытау бөктерінде киіз үйлер құрылды. Қазақстанмен қоса алғанда 9 шетелдік фольклорлық ансамбльдер өнер көрсетті. Өз елінің мәдениеті мен тарихын ән-күймен жеткізген әншілер мен топ өкілдері тек өнер көрсетіп қана қоймай, қазақ еліне қонақ болып, ұлттық тағамдармыздан дәм татып, дәстүрлі ойындарымызды тамашалап, тарихымызбен танысып кетті. Фестиваль барысында үлкен сахна, қазақтың ұлттық ойындарын дәріптеу мақсатында ойын алаңдары мен алтыбақан, ұлттық қолөнер бұйымдары мен шағын сәндік мүсіндерге арналған сауда шатырлары құрылып ұлан асыр той өткізіледі 2019 жылғы санат бойынша Жезкиік фестиваліне келген туристер саны 4000 адамды құраған [6].

Көкмайса, Жезкиік секілді ауданда өткізіліп жатқан шаралар тек туристерді тартуда емес, қазақ халқының мәдениеті мен өнерін дәріптеуіне орасан зор септігін тигізіп отыр.

Шетелдік және еліміздің туристері үшін туризмнің тарихи және этно туризм түрі қызығушылық тудырып отыр. Бұл Ұлытау жерінің туризмің дамытуына деген бірден бір мүмкіндік.

Ол үшін біріншіден туристер үшін жататын орын мен тамақтану орындары жоқтың қасы. Сондықтан мемлекет қолдауымен шағын төрт жұлдызды қонақүй орталықтары мен тамақтану орындары ашылса туристер үшін қиыншылық туғызбас еді.

Екіншіден ауданға жиі жүргізілетін трансферлер қажет. Қазіргі таңда туристік объект болып табылатын Ұлытау өңіріне деген трансфер көзі жеткіліксіз. Ұлытау ауылына қарасқан Малшыбай кешенінің 2 км жерінде салынған Қазақстандағы бірден-бір ерекше мазарлар - Алаша хан, Жошы хан мазарлары орналасқан. Қазіргі таңда тарихы тереңде жатқан қос мазарға деген экскурсиялық сұраныс саны өсуде. Сол себепті Ұлытау өңіріне арнайы отандық туроператорлардың қолдауымен маршрут құрастырылуы қажет. Сонымен қатар орналастыру, тамақтандыру орындарын барынша үлкен сапада қызмет көрсете алатындай дәрежеге жеткізу қажет. Қазіргі таңда қызмет көрсету саласы өте әлсіз деуге келеді. Еліміздегі осындай тарихқа тұңған киелі жерді дүниежүзілік брендке айналдыру біздің қолымызда. Иновацияның қарқынды дамыған заманында Ұлытаудың сұлу табиғатын жаңа технологияларға сүйене отыра жарнамалау арқылы тек отандық емес халықаралық турист назарын қарата аламыз.

Ұлытау туризм бағытына енді аяқ басып келе жатырған аймақ. Еліміздің туризм саласында дамушы Алматы, Бурабай, Нұр-Сұлтан қалалары секілді болашақта Ұлытау ауданы туризм бағытында өркендейтініне сенімім мол. Ел президенті Қасым Жомарт Тоқаев 2019 жылғы Ұлытауға сапарындағы сөзінде Ұлытау еліміздің туризм орталығы болуы қажеттігін және ол үшін мемлекет тарапынан барынша жұмыс атқарылу қажет екенін айтқан болатын. Қазіргі таңда Жошыхан мазарының жанында арнайы келген саяхатшылар үшін қонақүй салынып жатыр. Сонымен қатар Алашахан, Жошыхан мазарларына барар жол жаңартылып салынды. Енді арнайы нысанға сапар шеккен турист үшін жол қиындық туғызбайды. Алдағы уақытта қаржы саны 803,6 млн теңгені құрайтын «Хан ордасы» мен «Алтын Шоқы» тарихи объектілеріне апарар жолды ретке келтіру жоспарланып отыр Ұлытау ауданының тағы бір бастамасы – визиттік орталықтың салынуы болып отыр. Алдағы уақытта орталықтың ашылуы туризмді дамытуда үлкен септігін тигізеді анық.

Қорытындылай келе Ұлытау – ұлт ұясы атты мақаланың негізгі ойы еліміздің ұланғайыр жерінде орын алған Ұлытау ауданының сипаттап, туризмдегі үлесін баяндау болатын. Тарихқа тұңған жерімізді көркейтіп, дамыту болашағы мына біз жастардың қолында.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

1. Жаукумова А.Р. Ұлытау – этнос құру ошағы //«Адами капитал елдің инновациялық дамуының басты факторы ретінде» О.А.Байқоңыров атындағы ғылыми-практикалық конференциясының материалдары. – 2017. – 33-37 б.

2. Уық шаншылған Ұлытау: Кітап-альбом. / Құрастырушылар: Ғазиз Ештанаев, Батырбек Мырзабеков, Сара Смағұл / – Алматы: «Аспантау», 2017 – 312 бет.

3. Discover.ulytau [Электронды қор] – Кіру тәртібі: <https://instagram.com/discover.ulytau?igshid=nms7gpn1bkwn>
4. National Geographic Qazaqstan [Электронды қор]. - Кіру тәртібі: <https://nationalgeographic.kz/2017/09/07/6740.html>
5. «Ұлытау» ұлттық тарихи – мәдени және табиғи қорық – музейі [Электронды қор]- Кіру тәртібі: <http://ulytaureserve.kz/kz/36-festival-terisakkanskaja-vesna.html>
6. Жаһанды жалт қаратқан «Жезкиік» , 17 Шілде, 2018 [Электронды қор]. –Кіру тәртібі: <https://egemen.kz/article/171862-zhaqandy-dgalt-qaratqan-zhezkiik>

УДК 005.511 (574)

ЭКОТУРИЗМ В КАЗАХСТАНЕ

Маметова Назира Батыровна

Naziko8505@gmail.com

Евразийский Национальный Университет им. Л.Н. Гумилёва Казахстан, г. Нур - Султан

Научный руководитель – **Подсухина О.В**

Экотуризм является особой частью индустрии туризма, а это означает, что он придерживается определенных принципов в человеческой деятельности. Эти принципы призваны свести к минимуму устойчивое развитие общества, его влияние на природу и содействовать экологической и культурной осведомленности. Основными целями экотуризма являются экологическое образование, улучшение культуры взаимоотношений человека с природой, разработка стандартов этического поведения в природной среде, повышение личной ответственности за судьбу природы и обеспечение душевного и физического здоровья человека для обеспечения хорошего отдыха в природной среде. Отдельные элементы, а также восстановление силы. Экотуризм в настоящее время является ведущей отраслью Казахстана и способствует устойчивому развитию национальной экономики. Анализ Казахстанского туристического рынка, проведенный Казахстанской Ассоциацией туризма, показал, что Казахстан обладает потенциалом природы, не затронутым многочисленными национальными парками и охраняемыми территориями, а также выдающимся культурным наследием. Исследования и опросы (около 10 000 анкет), проведенные в Германии, Великобритании, Франции, Корее и Японии, показали, что интерес иностранцев к экологическим путешествиям в Казахстане высок. Казахстан можно сравнить с туристическими бриллиантами, где великолепные возможности для штучатурных туров велики, и они ожидают больше изменений для создания глобальной конкурентоспособности. Потребуется большие инвестиции, чтобы к 2020 году превратить нашу страну в известное туристическое направление. Благодаря систематическому развитию туризма, один из первых регионов путешествовал именно в мир природы, то есть природный туризм. Таким образом, «австралийская» модель экотуризма родилась и стала развиваться наиболее широко представленной в Казахстане [1].

Экотуризма, принятые в Австралии, США, Канаде и многих других странах, были названы «Австралия» из-за их широкого распространения и популярности на австралийском континенте. Эта модель характеризует развитие экотуризма в неизменном, слегка нарушенном природном окружении в особо охраняемых районах с ключевыми задачами, такими как отдых на природе с естественным восприятием, эмоциональные и эстетические цели. В Западной Европе на основе концепции «не гладких путешествий» (не вредных) была разработана модель экологического туризма «Западной Европы», которая имеет более широкий спектр содержания. Он основан на развитии форм экотуризма в культурных ландшафтах и ориентирован на принципы устойчивого развития туризма на сохранение природных ресурсов, остающихся в Европе.